

NVO JURISTA PADOMS

Finanšu avoti. Ziedojumi.

Ar “ziedojumu” nevalstiskajai organizācijai tiek saprasts naudas vai lietu ziedošana bez savtīga aprēķina sabiedriski nozīmīgu problēmu risināšanai vai līdzcilvēku vajadzību apmierināšanai. Tomēr precīzāk būtu izšķirt “**ziedojums**” un “**dāvinājums**”.

Saskaņā ar **Sabiedriskā labuma organizāciju likuma 9.panta pirmo daļu**, ziedojums ir manta vai finanšu līdzekļi, kurus persona (ziedotājs) bez atlīdzības, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, nodod sabiedriskā labuma organizācijai tās statūtos, satversmē vai nolikumā norādīto mērķu sasniegšanai un kuriem var piemērot nodokļu atvieglojumus.

Savukārt dāvinājuma definīcija ir atrodamā **Civillikuma 1912.pantā**: “Dāvinājums ir tiesisks darījums, ar kuru kāds aiz devības piešķir otram bez atlīdzības kādu mantisku vērtību.”

Lai vieglāk izšķirt, kad mantiskais piešķirums ir dēvējams par ziedojumu un kad par dāvinājumu, ir jāatceras šī nianse - ziedot var sabiedriskā labuma organizācijai, dāvināt - biedrībai un nodibinājumam. Šāds izšķirums rodas saskaņā ar Sabiedriskā labuma organizāciju likuma normu, kas nosaka, ka ziedojums ir tāds mantisks piešķirums, kuram var piemērot nodokļu atvieglojumus.

Ziedojumus nevalstiskajām organizācijām var arī izšķirt šādos aspektos:

- ✓ Juridisko personu
- ✓ Privātpersonu
- ✓ Anonīmie
- ✓ Ziedojuma veidi: vispārējais vai mērķziedojums

Juridisko personu ziedojumi

Esošais modelis (līdz 2017.gada 31.decembrim)

- ✓ Ziedojot sabiedriskā labuma organizācijai, ir iespējams samazināt taksācijas periodā aprēķināto uzņēmuma ienākumu nodokli, kas aprēķināts par peļņu par 85% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 20% no peļņas nodokļa kopējās summas.¹
- ✓ Ziedojot (vai dāvinājumu) nevalstiskajai organizācijai bez sabiedriskā labuma statusa, uzņēmējs par ziedojumu nomaksā 15% uzņēmuma ienākumu nodokli, jo likuma izpratnē šāds mantisks piešķirums ir uzskatāms par ar saimniecisko darbību nesaistītiem izdevumiem.

¹ Likums “Par uzņēmumu ienākuma nodokli”, 20.1 pants.

Jaunais modelis (no 2018.gada 1.janvāra pēc nodokļu politikas reformas)²

- ✓ Ziedojošā sabiedriskā labuma organizācijai ir iespējams samazināt taksācijas periodā aprēķināto uzņēmuma ienākumu nodokli, kas aprēķināts par pārskata gadā aprēķinātajām dividendēm, par 75% no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 20% no aprēķinātās uzņēmuma ienākumu nodokļa summas par aprēķinātajām dividendēm.
- ✓ Ziedojošā nevalstiskajai organizācijai bez sabiedriskā labuma statusa, uzņēmējs par ziedojumu nomaksā 25% uzņēmuma ienākumu nodokli
- ✓ Ja uzņēmējs neizņem dividendes, bet ziedo sabiedriskā labuma organizācijai, tam ir dota iespēja
 - ✓ neiekļaut taksācijas perioda ar uzņēmuma ienākumu nodokli apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā 5% apmērā no iepriekšējā pārskata gada peļņas pēc aprēķinātajiem nodokļiem;
 - ✓ neiekļaut taksācijas perioda ar uzņēmuma ienākumu nodokli apliekamajā bāzē ziedoto summu, bet ne vairāk kā 2% no iepriekšējā pārskata gadā kopējās darba ņēmējiem aprēķinātās bruto darba samaksas, no kuras samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas maksājumi.

Privātpersonu ziedojumi

Esošais modelis (līdz 2017.gada 31.decembrim)

Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”¹⁰. pants “Attaisnotie izdevumi” nosaka, ka pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada aplikamo ienākumu apjoma tiek atskaitīti maksātāja izdevumi, tai skaitā summa, kas ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodota budžeta iestādei vai sabiedriskā labuma organizācijai. Vienlaikus likums nosaka ierobežojumu, ka attaisnotie izdevumi kopā nedrīkst pārsniegt 20 procentus no maksātāja apliekamā ienākuma lieluma.

Jaunais modelis (no 2018.gada 1.janvāra pēc nodokļu politikas reformas)

Nodokļu politikas reformas ietvaros ir veikti grozījumi likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”¹⁰. pantā, nosakot jaunu ierobežojumu attiecībā uz ziedojumu apjomu - attaisnotie izdevumi kopā nedrīkst pārsniegt 50 procentus no maksātāja taksācijas gada apliekamā ienākuma lieluma, bet ne vairāk kā 600 euro .

Attaisnotie izdevumi iekļauj izdevumus ne tikai par ziedojumiem sabiedriskā labuma organizācijām un politiskajām partijām, bet arī par izglītību un medicīnas izdevumiem.

Anonīmie ziedojumi

Attiecībā uz anonīmajiem ziedojumiem nav atsevišķa tiesiskā regulējuma iepriekš minētajos likumos, kā arī par tiem nevar tikt piemēroti nodokļu atvieglojumi. Tomēr no nevalstisko organizāciju grāmatvedības puses, būtu ievērojami vairāki ieteikumi.

Dokumentu noformēšanā un grāmatvedības uzskaitē, saņemot ziedojumus, jāievēro prasības, kas noteiktas:

- ✓ Likumā “Par grāmatvedību”

² Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums, 12.pants

- ✓ Ministru kabineta noteikumos “Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”

Attiecībā uz ziedojumu kastēm nav konkrēta normatīvā akta, kas nosaka ziedojuma kastes noformēšanu, tādēļ nevalstiskās organizācijas pašas nosaka, kā to darīt, tomēr ir ieteicams ievērot caurspīdīguma principus:

- ✓ ziedojuma kaste ir aizslēgta
- ✓ uz kastes tiek norādīts akcijas nosaukums
- ✓ ziedojumu vākšanas mērķis
- ✓ organizācijas nosaukums
- ✓ par saņemto ziedojumu uzskaiti un glabāšanu ir atbildīgs organizācijas vadītājs
- ✓ ziedojumu kasti atver vismaz divu organizācijas pārstāvju klātbūtnē
- ✓ par saņemto naudas summu sastāda aktu.

Ziedojuma veidi

Sabiedriskā labuma organizāciju likuma 10.pants definē ziedojumu veidus:

- ✓ Ziedojums ar noteiktu mērķi ir mērķziedojums, un tas izlietojams tikai līgumā paredzētajiem mērķiem.
- ✓ Ziedojums, kuram nav noteikts izlietojuma mērķis vai par kura nodošanu nav noslēgts rakstveida līgums, ir vispārējs ziedojums, un tas izlietojams statūtos, satversmē vai nolikumā norādītajiem mērķiem.

Attiecībā uz fizisku personu ziedojumiem, likuma norma nosaka prasību slēgt rakstveida līgumu ar sabiedriskā labuma organizāciju tikai par tiem ziedojumiem, kuri pārsniedz 10 minimālās mēneša darba algas.

Informāciju sagatavoja:

Biedrība „Latvijas Pilsoniskā alianse”

Rīga, 2017

Projekts tiek līdzfinansēts Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

